

LİMİTED ŞİRKETLERİN GELECEĞİ BİR DENEME

Prof. Dr. Hasan NERAD*

Deđerli **Prof. Dr. İrfan Baştuğ**'un asistanlığını (o dönemde bizlere “asistan” denirdi) yıllarca yaptım. Nasıl ders anlatılacağını, yüzlerce öğrenciden oluşan sınıfın, özellikle gece derslerinde, nasıl yönetileceğini, sınavda bile öğretimin devam edeceğini (kendi sözleridir) ondan öğrendim. Eşimin hocası olmuş, ondan nasıl feyzaldığını anlata anlata bitiremez. Sonradan ailece görüşür olduk, birlikte yemekler yedik, ne zor koşullarda Almanya’da doktora yaptığımı hayranlıkla dinledik. “Limited Şirketler uzmanı” olduğunu iftiharla anlatırdı. Doçentlik jürimde olduğunu öğrenince tüm bilgilerimi yeniledim, ama bana kolokyumda kolektif şirketlerle ilgili bir soru yöneltti (jürinin diğer üyesi rahmetli Prof. Dr. Fahiman Tekil için deniz ticareti hukukunu bütün bir yaz çalıştım, o da şirketler hukuku sorusu sordu idi!). Anısına armağan edilecek bir yapıtta limited şirketler konusunda özgün bir çalışma yapmak istedim. Anısını, eşimle birlikte, daima derin saygıyla ve içten sevgiyle anıyoruz. 10 Mart 2005

I. GİRİŞ

1 Ocak 1957 günü yürürlüğe giren¹ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (TTK)² yürürlükten kaldırılmasını ve yeni bir yasa yapılmasını amaçlayan ve Prof. Dr. Ünal Tekinalp başkanlığında bir kurul tarafından yapılan çalışmalar sonuçlanmış ve Türk Ticaret Kanunu tasarısı Adalet Bakanlığı’na yayınlan-

---

* İzmir Ekonomi Üniversitesi Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve İşletme Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Emekli Başkanı

¹ TTK 1474

² RG. 9.7.1956, 9353

mıştır³. Ben burada bu tasarının (Tasarı) limited şirketleri düzenleyen hükümlerini ele alarak 6762 sayılı Kanun ile arasındaki farkları özetlemeğe ve bir değer yargısına varmağa çalışacağım; fark göstermeyen kurallar üzerinde durmayacağım.

II. ŞİRKETLERİN KURULUŞU

A. TANIM

Tasarı; limited şirketin tanımını değiştirmiş olmakla birlikte, farklı bir ilke geliştirmiş değildir. Önemli değişiklik, tek ortaklı limited şirkete olanak veren⁴ hüküm ile uyum sağlamak üzere, en az ortak sayısının⁵ belirtilmemiş olmasından ibarettir.

TTK ve Tasarı; limited şirketin ortaklarının gerçek ve/veya tüzel kişiler olabileceğini ve esas sermayesinin belirli olduğunu ifade etmektedir. Tasarı, esas sermayenin paylara bölündüğünü açıkça belirtmiştir; TTK'da bu hal, diğer hükümlerden anlaşılmaktadır.

B. ORTAK SAYISI

TTK ve Tasarı ortak sayısının elliye aşamayacağını belirtmektedir. Bu ortaklık tipinin ortakların şirket borçlarından dolayı sorumluluklarını sınırlandırmak isteyen küçük ve orta ölçekli işletmeler için öngörüldüğü⁶ anımsanırsa bu sayı akla yakın ve işin niteliğine uygun görünmektedir.

Ortak sayısı en az iki olmakla birlikte, tek ortaklık limited şirkete⁷ cevaz verildiği görülmektedir; ortak sayısının bire inmesinin sona erme nedeni sayılmaması⁸ ve bu durumun sadece tescil ve ilân edilmesi zorunluluğu doğurması⁹ öngörülmüştür ki çağdaş gelişim yönüne uygundur.

³ Ekim 2004

⁴ Tasarı m. 574, II

⁵ TTK 503, I'e göre bu sayı ikidir.

⁶ Diğer şirket tiplerinden farklı olarak, limited şirketler tarihi gelişimin sonucu olmayıp Alman kanun koyucunun icad ettiği bir şirket tipidir: cf. Nerad Hasan, International Business Law, İzmir 2005, s. 6.

⁷ One-man company: cf. Esener, Turhan/Yarsuvat, Ömür; Turkish Business Law2, İstanbul 2003, s. 44.

⁸ Tasarı m. 636, I

⁹ Tasarı m. 574, II

C. SÖZLEŞME

1. İçerik

Her tür şirket, bir sözleşme ile kurulur¹⁰ Limited şirket sözleşmesinin yazılı olması ve kurucularının imzalarının noterce onanması gerekir¹¹. Sözleşmenin zorunlu içeriği bakımından TTK ve Tasarı arasında iki fark vardır: Tasarı, şirket süresinin gösterilmesini gerekli saymamıştır¹² ki yerindedir¹³; Tasarı, müdürlerin adlarının gösterilmesini öngörmektedir¹⁴.

Tasarı, şirket sözleşmesinde öngörülecek bazı hususları 14 bend halinde saymıştır¹⁵ ki bu düzenlemenin de isabetli olduğunu düşünüyorum.

2. Sermaye

Tasarı; esas sermayenin en az 50.000.000.000.-TL (50.000.-YTL) olması gerektiğini ifade etmiştir. Halen 500 YTL olan en az sermayenin bu suretle artırılması günün ekonomik koşullarına uygundur. Sözü geçen meblağ Bakanlar Kurulunca on katına kadar artırılabilir¹⁶.

Tasarı¹⁷, TTK'da olduğu gibi¹⁸, aynî sermaye konulabilmesini öngörmekte ve fikrî mülkiyet haklarının ve sanal ortamların da aynî sermaye olarak konulabileceğini belirterek¹⁹ çağdaş teknolojinin getirilerine de uyarlık göstermektedir.

Esas sermaye paylarının itibarî değerlerinin en az 100 YTL olacağını ifade etmekte ve payların itibarî değerlerinin farklı olabileceğini belirtmektedir ki kanımca isabetlidir.

¹⁰ TTK 140, Tasarı m.128

¹¹ TTK 505, Tasarı m.575

¹² TTK'da sürenin gösterilmesi gerekir (m.506/5).

¹³ Uygulamada bu zorunluluğa *şirket süresizdir* yolundaki sözleşme hükümleri ile uyulmaktadır(!)

¹⁴ Tasarıda *ad* ve *soyad* denilmiştir ki bu ifade doğru değildir; *ad*, *öz ad* ve *soyad*dan oluşur: cf. **Nerad**, Hasan; Medenî Hukuk, İzmir 2000, s. Öte yandan, Tasarı müdürlerin vatandaşlıklarının da gösterilmesini istemektedir ki yabancıların şirket müdürü olmasını gerektiren bir kural yoktur, böyle bir kurala gerek de bulunmamaktadır.

¹⁵ Tasarı m.577

¹⁶ Tasarı m.580, II. TTK'da da benzeri bir hüküm vardır (m.507, IV).

¹⁷ m.578

¹⁸ TTK 508

¹⁹ m.581

Tasarıya göre, bir ortak birden fazla esas sermaye payına sahip olabilir²⁰. Bedel, her bir esas sermaye payı için şirket sözleşmesinde öngörüldüğü surette, nakden veya aynî olarak ya da takas yoluyla²¹ yahut sermaye artırımında serbestçe kullanılacak öz sermayenin esas sermayeye dönüştürülmesi yoluyla ödenebilecektir²²

3. Kuruluş

Tasarı, limited şirketin kurulması için şirket sözleşmesinde kurucuların limited şirket kurma iradelerini açıklamalarını, sermayenin tamamını koşulsuz taahhüt etmelerini ve nakit bölümünün hemen ve *tamamen* ödemelerini kuruluş için gerekli ve yeterli görmüştür²³. Böylece Ticaret Bakanlığından²⁴ izin alınması aşaması²⁵ kanımca isabetli olarak, kaldırılmış olmaktadır.

Kuruluştaki sonraki aşama ticaret sicilinde tescildir²⁶. Tüzel kişilik tescil ile kazanılır²⁷. Bu hususlarda ve kuruluş giderlerinden sorumluluk konusunda TTK²⁸ ve Tasarı²⁹ arasında bir fark bulunmamaktadır.

4. Sözleşmenin Değiştirilmesi

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi için; sözleşme, farklı bir nisap öngörmedikçe, sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların oyu ile mümkündür; TTK³⁰ ve Tasarı³¹ arasında fark yoktur.

Tasarı, ortakların sorumluluğunun genişletilmesi hakkında kararların oybirliğiyle alınması gerektiği yolundaki TTK hükmünü³² metine almamıştır. Bu hal; Tasarının, ortakların sorumluluğunun, oybirliği olsa bile, arttırıla-

²⁰ m.583, III

²¹ Bunun nasıl olacağı açıklanmamıştır.

²² Tasarı m.583, V

²³ Tasarı m.585

²⁴ TTK'nda bu Bakanlık *İktisat ve Ticaret Vekâleti* olarak belirtilmiştir, hâlen *Sanayi ve Ticaret Bakanlığı* adı ile anılmaktadır.

²⁵ TTK 509

²⁶ TTK 510, 511; Tasarı m.586, 587

²⁷ TTK 512, I; Tasarı m.588, I

²⁸ m.512, II ve III

²⁹ m.588, III ve IV

³⁰ m.513, I

³¹ m.589, I

³² m.513, II

mayacağı suretinde yorumlanabilir ki kanımca böylesi, üçüncü kişilerin bilgi edinme ve edindiği bilgilere güvenme hakkı bakımından daha doğrudur.

Sözleşme değişikliği için de Bakanlık izni artık, evleviyetle, aranmayacaktır³³. Sözleşme değişikliği, doğal olarak ve eskisi gibi, ticaret sicilinde tescil edilecektir³⁴.

Sözleşme değişikliğinin özel bir türü olan sermaye artırımı konusunda bir değişiklik görülmemektedir; anonim şirketlere paralel olarak, yeni pay alma hakkı³⁵ Tasarıda açıkça öngörülmüştür³⁶ ki yerindedir. Esas sermayesinin azaltılması konusunda Tasarıya *esas sermayenin yasal sınırın altına indirilemeyeceği* yolunda bir hükmün, TTK'na paralel olarak³⁷ eklenmesi doğru olacaktır.

III. ORTAKLARIN HUKUKÎ DURUMU

A. PAYLAR

Tasarı *pay* kavramını tanımlamamıştır. Payların senede bağlanabileceği öngörülmüş, senetlerin isbat aracı olmaktan başka *nama yazılı olarak düzenleneceği* belirtilmiştir³⁸. Bundan pay senetlerinin kıymetli evrak olduğu sonucu çıkarılabilmektedir ki *senetlerin kıymetli evrak vasfını haiz* olmadıklarını ifade eden TTK'ndan³⁹ önemli bir ayrılık ortaya çıkmaktadır. Tasarının kıymetli evraka ilişkin hükümlerinde *nama yazılı* değil *ada yazılı* terimi kullanılmıştır⁴⁰. Herhalde hükmün yeniden ve tereddüde yer bırakmayacak açıklıkla düzenlenmesi gerekir.

Tasarı tutulması zorunlu olan pay defterlerine yazılacak hususları TTK'na⁴¹ göre daha ayrıntılı olarak belirtmiştir ki isabetli olmuştur^{42,43}.

³³ TTK 514

³⁴ TTK 515, Tasarı m.589, II

³⁵ Tasarı *riüşhan hakka* demektir, *yeni pay alma hakkı* sözü daha doğru ve üstelik Türkçedir

³⁶ m.591

³⁷ m.517, I

³⁸ m.593, I

³⁹ m.518

⁴⁰ m.654 *et seq*

⁴¹ m.519, I

⁴² Yine *ad ve soyad* yerine *ad* denilmesi daha doğru olur.

⁴³ m.594, I

TTK'nda her yıl ortakların listesinin Ticaret Siciline verilmesini öngören hüküm⁴⁴ Tasarıya alınmamıştır; gereksiz ve uygulamada yerine getirilmeyen bu zorluğun kaldırılması yerinde olmuştur.

Tasarıya göre, ortaklar pay defterini inceleme hakkına sahiptirler⁴⁵.

Tasarı, şirket payının geçişine⁴⁶ yeni ve kanımca olumlu düzenlemeler getirmiştir. Payın devri yazılı şekle bağlıdır. Sözleşmenin; ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini, rekabet yasağına ilişkin kuralları; önerilme, önalım ve alım haklarını ve varsa cezaî şartı içerecektir⁴⁷. Sözü edilen hakların kurulması medenî hukuk kuralları uyarınca esasen mümkün olmakla birlikte Tasarıda ayrıca ve açıklıkla belirtilmesi yerindedir.

Payın geçişine ilişkin olarak Tasarının getirdiği kurallar şöylece özetlenebilir:

- Devir için ortaklar genel kurulunun onayı gerekir, şirket sözleşmesi farklı bir düzenleme getirebilir, bu onay devrin yürürlük koşuludur^{48,49}. Şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemişse, ortaklar genel kurulu sebep göstermeksizin onayı reddedebilir⁵⁰. Şirket sözleşmesi devri yasaklayabilir⁵¹. Böylece bir kural, sözleşme özgürlüğü ilkesine⁵² uygun olduğu gibi limited şirket ortaklığında ortakların kişisel özelliklerinin ve yakınlıklarının anonim şirketlerden farklı ve şahıs şirketlerine⁵³ daha yakın olarak, önemli olması gerçeği ile uyumludur.

Başvurudan itibaren üç ay içinde genel kurul red kararı vermez ise devre onay vermiş sayılacaktır⁵⁴.

⁴⁴ TTK m.519, II

⁴⁵ m.594, II

⁴⁶ Tasarı (m.595), devir yerine geçiş diyerek; hem devri, hem de diğer geçiş durumlarını kapsamıştır ki isabetli olmuştur.

⁴⁷ m.595, I

⁴⁸ m.595, II; 616/7.

⁴⁹ Tasarı, *devir bu onayla geçerli olur* diyor.

⁵⁰ Tasarı, m.595, III

⁵¹ BK. 19, 20; TTK 140, I; Tasarı m.128, I

⁵² Tasarı, şahıs ve sermaye şirketi ayrımını (m.124, II) getirmektedir. TTK'nda bulunmayan ve uygulama terminolojisinde yaygın olan bu ayrım kanımca gereksizdir.

⁵³ Tasarı, m.124, II

⁵⁴ Tasarı, m.595, VII

Ortaklar genel kurulu öngörülen oy hakkı hesaplamalarına uygun bir kararla⁵⁵ onay verecektir. Oy hakkından yoksunluğu düzenleyen hükmün⁵⁶ sınırlayıcı ifadesi karşısında, devir izni talep eden ortağın da oy hakkına sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Payların devir dışında; miras⁵⁷, eşler arasındaki mal rejimine ilişkin hükümler veya icra yoluyla geçmesi halinde, tüm hak ve borçları genel kurulun onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer⁵⁸.

Tasarıya göre; şirket⁵⁹, iktisabın öğrenilmesinden başlayarak üç ay içinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilir; red kararı verilebilmesi için şirketin payı, gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiye önermesi zorunludur⁶⁰. Gerçek değer; taraflar anlaşmazlar ise, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemece belirlenir⁶¹. Mahkemenin kararı kesindir⁶².

Ortaklar genel kurulu devri reddedebilir; bu takdirde karar, devrin gerçekleştiği günden geçerli olmak üzere geriye etkilidir⁶³.

Sermaye paylarının tescili gerekir⁶⁴; tescil izharîdir, üçüncü kişiler bakımından önemlidir, sicil kaydına güvenen iyi niyetli kişinin güveni korunur⁶⁵.

B. ORTAKLARIN BORÇLARI

1. Sermaye Koyma Borcu

TTK. Ortakların sermaye koyma borcu'ndan söz etmektedir⁶⁶. Tasarı, sermaye koyma borcu⁶⁷ yanında, ek ödeme ve yan ödeme yükümlülükleri

⁵⁵ Tasarı, m.618

⁵⁶ Tasarı, m.619

⁵⁷ Buradaki virgül işareti veya olarak anlaşılmalıdır.

⁵⁸ Tasarı, m.596, I

⁵⁹ Kast edilen ortaklar genel kurulu olsa gerektir; taslağın böylece değiştirilmesi gerekir.

⁶⁰ Tasarı, m.596, II

⁶¹ Tasarı, m.597, I

⁶² Tasarı, m.597, II

⁶³ Tasarı, m.596, III

⁶⁴ Tasarı, m.598, I

⁶⁵ Tasarı, m.598, III

⁶⁶ TTK 528

⁶⁷ m.601

olabileceğini; bunların şirket sözleşmesiyle öngörülebileceğini öngörerek ek ödemenin koşullarını⁶⁸, süresini⁶⁹ ve geri ödemesini⁷⁰, yan edimleri⁷¹ ve ek ve yan ödemelerin nasıl oluşturulacağını⁷² belirtmektedir. Ortakların yükümlülüklerini, kendi istekleri doğrultusunda arttırabilmelerine, kanımca isabetli olarak olanak vermiştir.

2. Bağlılık Yükümlülüğü

Tasarıya göre; ortaklar, şirket sırlarını korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülük şirket sözleşmesi ve genel kurul kararıyla kaldırılamaz⁷³. Ortaklar, şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunmamak zorundadırlar. Özellikle, kendilerine özel menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar⁷⁴. Ortaklar; ortakların birine veya birkaçına yahut tümüne bu yükümden muafiyet verebilirler⁷⁵.

3. Rekabet Yasağı

Tasarı, ortakların şirketle rekabet etmelerini, yine kanımca isabetli olarak, yasaklamıştır⁷⁶. Ortaklar, kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar⁷⁷. Şu durumda, Tasarıda yer alan şirket sözleşmesinde, ortakların, rekabet oluşturan davranışlarından kaçınmak zorunda oldukları öngörülebilir⁷⁸ hükmünün bir anlamı ve hukukî sonucu yoktur. Ortakların rekabet hakkını tüm ortaklara veya bir yahut birkaç ortağın sahip olabileceği yolunda bir sözleşme hükmünün geçerli olacağını öngörülmesi düşünülebilir. Ortaklar; bu hususta da, ortakların birine veya birkaçına yahut tümüne bu yükümden muafiyet verebilirler⁷⁹.

⁶⁸ m.603

⁶⁹ m.604

⁷⁰ m.605

⁷¹ m.606

⁷² m.607

⁷³ m.613, I

⁷⁴ m.613, II

⁷⁵ Tasarı; m. 613, IV

⁷⁶ m.613, II

⁷⁷ *ibid*

⁷⁸ *ibid*

⁷⁹ Tasarı; m.613, IV

C. ORTAKLARIN SORUMLULUĞU

TTK, ortaklar sermaye koyma borçlarını yerine getirdikleri nisbette mesuliyetten kurtulurlar hükmünü taşımaktadır⁸⁰. TTK'nun diğer hükümleri, kuralın uygulanmasına ilişkindir⁸¹. Tasarı, şirketin borçlarından dolayı sadece şirket malvarlığı sorumludur hükmü ile yoruma yer bırakmayacak kesinlik getirmiştir. Tüzel kişilik kavramının doğal sonucu da budur. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun⁸² (AATUK), 35. maddesi ile kamu alacakları nedeniyle ve şirketin malvarlığının yetersiz kalması halinde ortakların kendi malvarlıkları ile sorumlu olmasını öngörmektedir. *Lex posterior derogat lex priori* ilkesi uyarınca artık ortakların şirket borçlarından sorumlu olmayacağı kesin kuralının yerleşmesi gerekir⁸³.

Tasarı, payın birden fazla maliki olmasına⁸⁴, pay üzerinde rehin ve intifa hakları kurulmasına ve bunların sonuçlarına⁸⁵, mirasa, eşler arasındaki mal rejimine ve icraya ilişkin⁸⁶ yeni ve kanımca isabetli kurallar getirmiştir ki üzerinde durmuyorum.

Ç. EK ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Tasarıya göre⁸⁷, şirket sözleşmesinin ortaklara, pay bedelleri dışında ek ödeme yükümlülüğü getirmesine olanak vermektedir.

Şirket zararının esas sermaye ve yedek akçelerin toplamı ile dahi karşılanamaması veya şirketin bu ek ödemeler⁸⁸ olmaksızın işlerine gereği gibi devamının mümkün olmaması yahut şirket sözleşmesinde tanımlanan ve özsermaye gereksinimi doğuran bir durumun oluşması hallerinde ek ödeme istenebilir⁸⁹. İstemi müdür(ler) yapar⁹⁰. Şirket sözleşmesinde ek ödeme

⁸⁰ m.532, I

⁸¹ TTK 532

⁸² RG. 25.7.1953, 8469

⁸³ Gerçekte; TTK'da AATUK'dan yeni ve özel bir kanundur ama mahkemelerin *devlet lehine yorum* uygulaması sürüp gitmiştir. Artık, devletin buyurganlığı yerine halka hizmet eden devlet anlayışına geçmesi zamanıdır, hele Avrupa Birliği üyeliği amaçlanıyorsa.

⁸⁴ m.599

⁸⁵ m.600

⁸⁶ m.596

⁸⁷ m. 603

⁸⁸ Tasarı *ek amaçlar* diyor ki bu terim yasaya yakışmıyor.

⁸⁹ Tasarı, m.603, I

yükümlülüğünün, sadece esas sermaye payına ilişkin belirli bir tutardan ibaret olması öngörülebilir. Bu tutar esas sermaye payının itibarî değerinin iki katını aşamaz⁹¹.

D. YAN EDİMLER

Tasarıya göre, *şirket sözleşmesiyle, işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet edebilecek yan edim yükümlülükleri öngörülebilir*⁹² Bir esas sermaye payına bağlı yükümlülüklerin konusu ile kapsamı ve şartlara göre önemli diğer noktalar *şirket sözleşmesinde belirtilir. Ayrıntıyı gerektiren konular genel kurul düzenlemesine bırakılabilir*⁹³

E. KÂRA KATILMA

Ortakların kâra katılma hakları, Tasarıda TTK'na göre daha ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. TTK sadece *şirket mukavelesinde aksine hüküm bulunmadıkça ortaklar, sermaye borçlarını yerine getirdikleri nisbette, yıllık bilançoya göre, elde edilmiş olan sâfi kârdan pay alırlar*⁹⁴.

Tasarıya göre ise *temettü*⁹⁵ sadece bilanço kârından ve bunun için ayrılmış yedek akçelerden dağıtılabilir. Temettü dağıtımına ancak, kanun ve *şirket sözleşmesi uyarınca ayrılması gereken kanunî yedek akçelerle, şirket sözleşmesinde öngörülmemiş yedek akçeler ayrıldığı takdirde karar verilebilir*⁹⁶. *Şirket sözleşmesi ile aksi öngörülmedikçe, temettü esas sermaye paylarının itibarî değerlerine oranla hesaplanır, ayrıca yapılan ek ödemelerin tutarı da, temettünün hesaplanmasında itibarî değere eklenir*⁹⁷.

F. FAİZ YASAĞI

TTK'na göre *ortaklara koydukları sermaye için faiz ödenmez*⁹⁸. Tasarıya göre ise *esas sermaye ve ek ödemeler için faiz ödenemez. Anonim şirketlere*

⁹⁰ Tasarı, m.603, V

⁹¹ Tasarı, m.603, IV

⁹² m.606, I

⁹³ m.606, II

⁹⁴ m.533, I

⁹⁵ *Kâr payı yerine temettü* denilmesi isabetli değildir. Nitekim madde başlığı, doğru olarak, *kâr payı* demektir.

⁹⁶ m.608, I

⁹⁷ m.608, II

⁹⁸ TTK 533, II

ilişkin hükümlere uygun olarak hazırlık dönemi faizi ödenmesi şirket sözleşmesiyle öngörülebilir⁹⁹.

IV. ÖRGÜTLENME

A. GENEL KURUL

1. Yetkiler

Ortaklar genel kurulu, adı üzerinde, ortaklardan oluşur. TTK, ortak sayısı yirmiden az ve fazla olan şirketler için farklı düzenleme öngörmüş iken¹⁰⁰; Tasarı, kanımca isabetli olarak, böyle bir ayırım yapmamaktadır. Ortakların karar vermesi ve buna ilişkin oylama anonim şirketler hakkındaki kurallara göre yapılmakta iken¹⁰¹ Tasarıda anonim şirketlere atıf yapılmamış, konu ayrıca düzenlenmiştir; kanımca doğru yapılmıştır. Tasarı, ortaklar genel kurulunun *devredilemez* yetkilerini 11 bend halinde saymış¹⁰²; şirket sözleşmesinde öngörülmemeleri halinde ortaklar genel kurulunun münhasır yetkisi içine alınabilecek konuları da ayrıca 6 bend halinde sıralamıştır¹⁰³. Böylece yapılan ayrıntılı düzenleme, uygulamada doğabilecek uyuşmazlıkların çoğunu önleyebilecektir.

2. Toplantılar

a. Çağrı

Toplantıya çağrı bakımından önemli bir değişiklik öngörülmemiştir. Ortakların çağrısına rağmen müdür(ler) in toplantıya çağrı yapmaması halinde mahkemenin toplantı çağrısı yapması durumu¹⁰⁴ Tasarı'da öngörülmemiştir, eklenmesi isabetli olur.

Toplantıdan beş gün önce yapılması gereken¹⁰⁵ çağrının onbeş güne çıkarılması¹⁰⁶ yerinde olmuştur. Genel kurul toplantılarına ilişkin kurallar

⁹⁹ m.609

¹⁰⁰ m.536, I

¹⁰¹ TTK 536, I

¹⁰² m.616, I

¹⁰³ m.616, II

¹⁰⁴ TTK 538, III

¹⁰⁵ TTK 538, IV

¹⁰⁶ Tasarı, m.617, II

konusunda; anonim şirketlere, şimdikinden¹⁰⁷ daha geniş olarak gönderme yapılması¹⁰⁸ da yerinde olmuştur¹⁰⁹.

b. Oy Hakkı

Ortakların oy hakkının hesabı açısından bir değişiklik öngörülmemiştir. Bununla birlikte; Tasarı, *şirket sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy haklarının sınırlandırılabilceğini*¹¹⁰, *oy hakkının itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde belirlenebileceğini*¹¹¹, *oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesi kuralının uygulanmayacağı halleri*¹¹² ayrıntılı olarak ve kanımca isabetle düzenlemektedir. Oy hakkından yoksunluk halleri Tasarıda¹¹³ TTK'na göre¹¹⁴ yine daha ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Olağan kararlarda, karar yeter sayısı konusunda TTK¹¹⁵ ile Tasarı¹¹⁶ arasında fark yoktur.

Tasarı, *önemli kararlar* kategorisi ihdas etmiş ve dokuz duruma ilişkin kararları *önemli kararlar* olarak nitelendirmiştir ve bunlar için *temsîl edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayesinin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması* gerekli kılınmıştır¹¹⁷.

c. Kararların İptali

Genel kurul kararlarının geçersizliği ve iptali konusunda Tasarı¹¹⁸, TTK gibi¹¹⁹, anonim şirketlere ilişkin kurallara gönderme yapmakla yetinmelidir ki doğrusu da budur.

¹⁰⁷ TTK 538, V

¹⁰⁸ Tasarı, m.617, III

¹⁰⁹ Tasarı genel kurul toplantısında komiser bulundurulmayacağını belirtiyor(m.617, III). Kanımca, anonim şirketler için de komiser öngörülmemelidir.

¹¹⁰ m.618, I

¹¹¹ m.618, II

¹¹² m.618, III

¹¹³ m.619

¹¹⁴ TTK 537, II

¹¹⁵ m.536, III

¹¹⁶ m.620

¹¹⁷ m.621

¹¹⁸ m.622

¹¹⁹ m.536, IV

B. YÖNETİM ve TEMSİL

Tasarı, yönetim ve temsil konusunda yeni ve kanımca isabetli kurallar getirmiştir. Şirketin birden fazla müdürü varsa bunlardan biri başkan olarak atanacaktır^{120,121}. Başkanın görev ve yetkileri Tasarı'da belirtilmiştir¹²².

Şirkete sonradan ortak olanların müdürlük yapamayacakları yolundaki yersiz hükümün¹²³ kaldırılması isabetli olmuştur.

Tasarı, müdürlerin devredemeyecekleri yetkileri saymıştır¹²⁴.

Müdürlerin özen ve bağlılık yükümlülükleri ve rekabet yasağı Tasarı'da TTK'na nazaran daha açık olarak düzenlenmiştir¹²⁵.

Tasarı, müdürler konusunda iki yeni kural getirmektedir:

- *Müdürler ortaklara eşit şartlar altında eşit işlem yaparlar*¹²⁶.
- *Şirket müdürlerinden en az birinin yerleşim yerinin Türkiye'de bulunması ve şirketi tek başına temsile yetkili olması gerekir*¹²⁷.

Temsil yetkisinin kapsamı, yetkinin sınırlandırılması, imza şekli ve bunların tescil ve ilânı konularında anonim şirket hükümlerine gönderme yapılması ile yetinilmiştir¹²⁸.

Ticari mümessiller ve ticari vekillerle ilgili TTK¹²⁹ ve Tasarı¹³⁰ hükümleri paralellik göstermektedir.

Tasarı, şirketi yönetim ve temsil yetkili kişinin şirket faaliyeti sırasında işlediği haksız fiillerden şirketin sorumlu olmasını öngörmüştür¹³¹.

¹²⁰ Tasarı, m.624, I

¹²¹ Bu kimseye, herhalde, *müdürler kurulu başkanı* denilecektir ki anonim şirketlerdeki *yönetim kurulu başkanı* ile paralellik sağlanacaktır (*başmüdür* sözü devlet bürokrasisini hatırlatacaktır).

¹²² m.624, II ve III

¹²³ TTK 540, III

¹²⁴ m.625. Maddedeki *küçük limited şirket* kavramının (m.625, I/c tanımlanması zorunludur.

¹²⁵ m.626

¹²⁶ m.627

¹²⁷ m.628, I

¹²⁸ Tasarı, m.621, I

¹²⁹ m.545

¹³⁰ m.631

¹³¹ m.632

Esas sermayesinin kaybı, borca batık olma¹³² ve iflâs¹³³ hallerinde anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanacaktır.

C. DENETİM

TTK'nda tek madde¹³⁴ ile düzenlenen şirketin denetimi konusunda Tasarı, anonim şirketlere gönderme yapmakla yetinmiştir¹³⁵.

V. SONA ERME ve AYRILMA

A. SONA ERME

Tasarı, sona erme nedenlerini¹³⁶ daha ayrıntılı olarak düzenlemiş ise de TTK'na¹³⁷ göre bir yenilik getirmemiştir. Sona ermenin tescil ve ilân bakımından, genel olarak, aynı durum vardır¹³⁸.

B. AYRILMA

1. Çıkma

TTK'nda bir maddenin iki fıkrası ile düzenlenmiş¹³⁹ olan çıkma, Tasarı'da iki maddede¹⁴⁰ daha ayrıntılı olarak ele alınmış ve *çıkma* kavramı getirilmiş ve bu kavram kanımca, yeterli surette hükme bağlanmıştır¹⁴¹.

2. Çıkarma

TTK'nda yeterince düzenlenmiş olmayan çıkarma¹⁴², Tasarı'da da daha etraflı kurallara kavuşmuştur. Tasarı'ya göre; şirket sözleşmesinde bir ortağın

¹³² Tasarı, m.633

¹³³ Tasarı, m.634

¹³⁴ m.548

¹³⁵ m.635

¹³⁶ m.636

¹³⁷ m.549

¹³⁸ TTK 550, Tasarı, m.637

¹³⁹ TTK 551, I ve II

¹⁴⁰ m.638, 639

¹⁴¹ m.639

¹⁴² TTK 551, III ve IV

genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabileceği sebepler öngörülebilir¹⁴³, çıkarma kararına karşı ortak kararın noter aracılığıyla kendisine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir¹⁴⁴, ortağın şirketin talebi üzerine, mahkeme kararı ile haklı bir sebebe dayanarak şirketten çıkarılması saklıdır¹⁴⁵.

C. ORTAK KURALLAR

Tasarı, çıkmaya ve çıkarılmaya birlikte uygulanacak kurallar getirerek, *ayrılma akçesi*'nin tutarını¹⁴⁶, hesap tarzını ve ödenmesini¹⁴⁷ düzenlemiş; tasfiye konusunda, TTK gibi¹⁴⁸, anonim şirketler hakkındaki kurallara gönderme yapmıştır¹⁴⁹.

VI. ŞİRKETİN KENDİ PAYLARINI EDİNMESİ

TTK; anonim şirketlerin kendi hisselerini satın alması konusuna ilişkin kurallar getirmiş¹⁵⁰ olmakla birlikte, limited şirketler için bu hali öngörmemişti. Tasarı, bu konuyu anonim şirketler bakımından etraflı olarak düzenlediği¹⁵¹ gibi limited şirketler için de benzer kurallar öngörmüştür¹⁵².

VII. DEĞERLENDİRME

TTK'nun ve Tasarı'nın, limited şirketlere ilişkin kurallarını karşılaştırmaya çalıştım, her konuda kendi düşüncelerimi de belirttim. Tasarı'nın, önemli ölçüde, TTK'na göre daha ayrıntılı ve daha açık kurallar getirmesi bakımından olumlu olduğu kanısındayım. Ancak; iki ortaklı limited şirketlerde, nitelikleri gereği olarak uygulamada çıkan sorunlara çözüm getirmediği görülmektedir ki bu ciddi ve önemli bir eksiklik.

¹⁴³ m.640, I

¹⁴⁴ m.640, II

¹⁴⁵ m.640, III

¹⁴⁶ m.641

¹⁴⁷ m.642

¹⁴⁸ m.552

¹⁴⁹ m.643

¹⁵⁰ m.329

¹⁵¹ m.379-389

¹⁵² m.612

